

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD.410.23.1.2023

Pan
Jacek Gross
Starosta Nowodworski

Starostwo Powiatowe
w Nowym Dworze Gdańskim
ul. gen. Władysława Sikorskiego 23
82-100 Nowy Dwór Gdański

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/007 – Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacja prawna.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Nowym Dworze Gdańskim, ul. gen. Władysława Sikorskiego 23, 82-100 Nowy Dwór Gdański (dalej: „Starostwo”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Gross, Starosta Nowodworski, od 19 listopada 2018 r., (dalej: „Starosta”).
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie przez powiat warunków prawnych i organizacyjnych umożliwiających prawidłową realizację zadań związanych z udzielaniem nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniem nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacją prawną. 2. Zgodność z przepisami i rzetelność realizacji zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej. 3. Działania powiatów w zakresie efektywnego udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i efektywnego świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2020 r. do dnia 28 listopada 2023 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Joanna Szychalewska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/143/2023 z 12 września 2023 r. i nr LGD/181/2023 z 15 listopada 2023 r. (akta kontroli str. 1-3)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że zadania dotyczące udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej na ogół realizowano zgodnie z obowiązującymi regulacjami.

Przyjęte rozwiązania organizacyjne pozwalały na prawidłowe zlecenie usług w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Struktura wewnętrzna Starostwa oraz organizacja pracy zapewniły realizację powyższych zadań. Współpraca nawiązana przez Starostę z Radą Okręgowej Izby Radców Prawnych³ w Gdańsku oraz zawarcie stosownych porozumień, umożliwiło wyznaczenie radców prawnych udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej w Nowym Dworze Gdańskim a prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej w Stegnie zostało powierzone organizacji pozarządowej, wyłonionej w rzetelnie przeprowadzonym otwartym konkursie ofert. W Powiecie Nowodworskim (dalej „Powiat”) obowiązywały roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Przekazane przez Wojewodę Pomorskiego dotacje na realizację zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 (dalej: „ustawa o NIK”).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: „ROIRP”.

Powiat rzetelnie realizował zadania w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej. Na terenie Powiatu utworzono wymaganą liczbę punktów, a lokale spełniały wymogi określone w obowiązujących przepisach ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej⁴. Podejmowano również aktywne działania w zakresie informowania potencjalnych interesantów o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim funkcjonującym na terenie Powiatu oraz prowadzono działania edukacyjne, w zakresie zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa. W okresie objętym kontrolą we wszystkich punktach udzielonych zostało łącznie 1 850 porad, co przy uwzględnieniu kwot wydatkowanych na ten cel ze środków dotacji celowej otrzymanej przez Powiat w latach 2020-2023 (I kwartał) powodowało, że jednostkowy koszt udzielonej porady kształtował się na poziomie 196 zł w 2020 r., 215 zł w 2021 r., 416 zł w 2022 r. i 241 zł w 2023 r.

Stwierdzono jednak nieprawidłowości, które polegały na:

- nieodzwierciedleniu w dokumentach organizacyjnych Starostwa na lata 2019-2022 zadań Powiatu wynikających z unpp,
- nieprzekazaniu dziekanowi ROIRP informacji w zakresie określonym w art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. a, d oraz e unpp pomimo zawarcia z ROIRP porozumienia na rok 2023 po dniu 30 listopada 2022 r. (tj. 20 grudnia 2022 r.), co było niezgodne z art. 10 ust. 2 unpp,
- zawiadomieniu ze zwłoką tj. po upływie 48 dni, Wojewodę Pomorskiego o zawartym w 2019 r. porozumieniu z ROIRP w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej,
- niezawarciu w porozumieniach z ROIRP, jak również w umowach z radcami prawnymi na świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej postanowień zabezpieczających interesy Powiatu w zakresie kontroli wykonania zobowiązań umownych,
- przygotowaniu przez Zarząd Powiatu wadliwego projektu uchwały Rady Powiatu Nowodworskiego w sprawie uchwalenia na poszczególne lata 2020-2023 – Roczego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz braku ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego,
- niezachowaniu odpowiedniego terminu do składania ofert, w ramach otwartego konkursu ofert, na realizację w 2021 r. zadania publicznego w zakresie powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
- nieokreśleniu we wszystkich umowach zawartych z organizacjami pozarządowymi sposobu korzystania z lokalu,
- niezgodnym z § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej⁵ nieprzekazywaniu w ogóle w 2020 r. dziekanowi ROIRP oraz właściwej organizacji pozarządowej (zawartej w części B kart pomocy) opinii osób uprawnionych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego o udzielonej nieodpłatnej pomocy,
- niekontrolowaniu wykonywania umów przez organizację pozarządową dotyczącą powierzonych zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej.

⁴ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U. z 2021 r., poz. 945) - Dalej: " unpp".

⁵ Dz. U. poz. 2492, ze zm., dalej: „rozporządzenie w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie przez Powiat warunków prawnych i organizacyjnych umożliwiających prawidłową realizację zadań związanych z udzielaniem nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniem nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacją prawną.

1.1. Warunki organizacyjne.

Opis stanu faktycznego

1.1.1. Zarząd Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim uchwałą nr 130/2022 z dnia 11 października 2022 r. przyjął Regulamin Organizacyjny Starostwa Powiatowego w Nowym Dworze Gdańskim. W regulaminie tym postanowiono, że do obowiązków Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych należy m.in. realizacja zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

Czynności związane z wykonywaniem zadań wynikających z unpp przypisano referentowi ds. społecznych⁷, zatrudnionemu w Wydziale Polityki Społecznej Oświaty i Zdrowia⁸.

W latach 2019-2022 (do 10 października) w dokumentach organizacyjnych Starostwa nie ujęto zadań Powiatu wynikające z unpp, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Starosta nie powołał pełnomocnika w celu koordynacji realizacji zadań wynikających z unpp, którego powołanie zgodnie z art. 9 ust. 5 unpp nie było obligatoryjne. W okresie objętym kontrolą nie zgłaszano skarg ani wniosków na działania Powiatu w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej. Nie prowadzono również audytów wewnętrznych w zakresie prawidłowości funkcjonowania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

W 2019 r. Wojewoda Pomorski przeprowadził kontrolę⁹ w zakresie realizacji zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej. Kontrola obejmowała okres od stycznia 2018 r. do marca 2019 r. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- ogłoszeniu otwartego konkursu ofert z naruszeniem art. 11 ust. 2 unpp;
- nieujęciu w umowie z radcą prawnym zapisów dot. zasad zapewnienia dostępu do bazy aktów prawnych, co stanowiło naruszenie art. 6 ust. 2 pkt 5 unpp;
- nieujęciu w umowie ze stowarzyszeniem zapisów dot. zasady zapewnienia przez radcę prawnego zastępstwa, co stanowiło naruszenie art. 6 ust. 2 pkt 6 w zw. z art. 11 ust. 7 unpp;
- niezamieszczeniu informacji o możliwości przekazywania przez osoby uprawnione opinii o usługach, o której mowa w § 5 ust. 4 pkt 6 rozporządzenia w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej;

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Zakres zadań i obowiązków z dnia 10 października 2022 r.

⁸ W okresie od 1 września 2019 r. do 31 października 2021 r. zadania wynikających z ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej przypisano podinspektorowi zatrudnionemu w Wydziale Polityki Społecznej, Oświaty i Zdrowia.

⁹ Wystąpienie pokontrolne nr WK-I.431.15.2019.AP z dnia 30 sierpnia 2019 r.

- nieprzeprowadzeniu kontroli wykonywania umowy przez organizację pozarządową, co było wbrew art. 11 ust. 8 unpp;
- nieupowszechnianiu wśród mieszkańców Powiatu informacji o możliwości wsparcia usług dla grupy osób z niepełnosprawnościami oraz niewskazaniu form udzielania pomocy osobom o różnych potrzebach, o których mowa w art. 8 ust. 8 unpp.

Z uwagi na powyższe, Starosta zrealizował wszystkie zalecenia pokontrolne¹⁰ z wyjątkiem przeprowadzenia kontroli wobec organizacji pozarządowej, w ramach wykonywanych warunków umowy.

W latach 2020-2023 (I półrocze) Starostwo nie było kontrolowane przez Wojewodę (lub inny podmiot zewnętrzny) w zakresie dotyczącym udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

W dniu 12 marca 2020 r., w związku z przeciwdziałaniem zagrożeniom związanym z COVID-19, zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości, zawartymi w komunikacie¹¹, zawieszono udzielanie porad osobiście¹². Realizacja zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w trakcie trwania epidemii odbywała się za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość (np. telefon, e-mail, komunikatory internetowe). Ponadto przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy w sposób zdalny, beneficjent nie miał obowiązku składania pisemnego oświadczenia, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, a osoba fizyczna/przedsiębiorca nie składała oświadczenia o niezatrudnieniu innych osób w ciągu ostatniego roku. W ww. sytuacji radcowie prawni nie mieli obowiązku odbierania od osób uprawnionych oświadczeń wskazanych w powyższym przepisie. Ponadto w wyjątkowych sytuacjach uzasadnionych brakiem dostępu do Internetu, osoba potrzebująca nieodpłatnej pomocy prawnej lub porady obywatelskiej mogła złożyć wniosek o uzyskanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa wraz z oświadczeniem ustnie przez telefon.

Z dniem 1 czerwca 2021 r. wznowiono pracę w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa w trybie stacjonarnym z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego.

(akta kontroli str. 24-57, 98-104, 112-114, 851, 865-896)

1.1.2. Żaden z pracowników Starostwa realizujących lub nadzorujących przedmiotowe zadania nie uczestniczył w szkoleniach, warsztatach, konferencjach lub kursach obejmujących tematykę związaną z nieodpłatną pomocą prawną. Pracownicy realizujący zadania dotyczące nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej nie zgłaszali potrzeb szkoleniowych w tym zakresie.

Starosta wyjaśnił, że nie było ofert szkoleniowych w tym zakresie, organ nadzoru ich nie organizował. W razie wątpliwości w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, pracownicy Starostwa korzystali z zakładki „Baza wiedzy” w systemie teleinformatycznym, gdzie znajdują się filmiki instruktażowe, przykładowe dokumenty oraz materiały do pobrania. Ponadto, w razie potrzeby korzystano z pomocy zespołu wsparcia użytkownika w formie elektronicznej.

(akta kontroli str. 112-114, 852-855, 1004-1007)

¹⁰ Pismo Starosty Nowodworskiego nr OPR.53.19.2019 z dnia 25 września 2019 r.

¹¹ Komunikat Ministerstwa Sprawiedliwości dostępny na stronie <https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/> w zakładce „Aktualności”.

¹² Do dnia 31 maja 2021 r.

1.2. Warunki prawne, w tym zawieranie porozumień z gminami oraz z okręgowymi radami adwokackimi i radami okręgowych izb radców prawnych

1.2.1.-1.2.2. W okresie objętym kontrolą zadania polegające na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, Powiat realizował samodzielnie. Nie zawarto w tym celu porozumienia z gminami. Wójtowie oraz burmistrzowie nie składali wniosków dotyczących potrzeb wspólnoty samorządowej w powyższym zakresie. Z uwagi na niezawarcie porozumień z gminami, Starosta przygotował wykaz planowanych dyżurów na terenie Powiatu zawierający informacje, o których mowa art. 9 w ust. 1 pkt 1 unpp.

(akta kontroli str. 114, 1004-1007)

1.2.3. Powiat powierzył dwa punkty z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, tj. radcom prawnym powierzył prowadzenie jednego punktu, a prowadzenie drugiego powierzył organizacji pozarządowej, co było zgodne z art. 11 ust. 1 unpp.

W latach 2020-2023 (I połowa) nie było przypadków zgłoszenia przez Starostę wniosku dot. zwiększenia liczby punktów na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego

(akta kontroli str. 115)

1.2.4. Powiat zawarł z ROIRP cztery porozumienia w dniach: 12 listopada 2019 r.¹³, 18 listopada 2020 r.¹⁴, 25 listopada 2021 r.¹⁵ i 20 grudnia 2022 r.¹⁶, w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

W jednym przypadku zawarto porozumienie po dniu 30 listopada roku poprzedzającego rok 2023, którego dotyczyło to porozumienie (tj. 20 grudnia 2022 r.) i Starosta nie przekazał dziekanowi ROIRP informacji w zakresie określonym w art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. a, d oraz e unpp, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

W dniu 5 czerwca 2019 r. Okręgowa Izba Radców Prawnych przekazała do Starostwa informację w zakresie wzajemnego porozumienia z Pomorską Izbą Adwokacką w Gdańsku dot. świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej przez radców prawnych.

(akta kontroli str. 116-127, 134-138, 216-226, 305-314, 405-414, 419-420, 996)

1.2.5. Starosta zawiadomił Wojewodę Pomorskiego o zawartych porozumieniach z ROIRP oraz wskazał radców prawnych, wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej. Powyższe informacje przekazywano w terminie od ośmiu do 48 dni, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 510, 908)

1.2.6. Porozumienia w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej zawarte w dniach: 12 listopada 2019 r., 18 listopada 2020 r., 25 listopada 2021 r. i 20 grudnia 2022 r. przez Powiat z ROIRP w sprawie udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej, zawierały wszystkie elementy określone w art. 10 ust. 1 unpp, w szczególności:

- liczbę radców prawnych, którzy udzielali nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze Powiatu, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia równomiernego udziału radców prawnych w wykonywaniu tego zadania, w tym z zakresu nieodpłatnej mediacji;
- zobowiązanie ROIRP do imiennego wskazywania radców prawnych oraz ich zastępców, którymi są radcowie prawni, wyznaczeni do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej zgodnie z wykazem planowanych dyżurów, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 unpp, uwzględniające dni oraz godziny dyżurów;

¹³ Umowa obejmowała okres od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.

¹⁴ Umowa obejmowała okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.

¹⁵ Umowa obejmowała okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

¹⁶ Aneks do umowy z dnia 16 maja 2023 r. i 7 sierpnia 2023 r. Umowa obejmowała okres od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

- zasady wynagradzania radców prawnych udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej;
- zasady wykorzystania urządzeń technicznych w punkcie.

W powyższych porozumieniach zawartych w latach 2019-2021 nie ujęto postanowień zabezpieczających w pełni interesy Powiatu, w szczególności dot. kontroli wykonania zobowiązań umownych oraz zasad odpowiedzialności zleceńbiorców za ich niewykonanie lub nienależyte wykonanie, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 409-414, 511, 852-858)

1.2.7. W okresie objętym kontrolą obowiązywały roczne programy współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi¹⁷, o których mowa w art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie¹⁸.

Roczne programy współpracy były uchwalane do dnia 30 listopada roku poprzedzającego okres obowiązywania programu. W programach uwzględniono zapis dot. m.in.:

- powierzenia organizacji pozarządowej prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
- finansowania nieodpłatnej pomocy prawnej z dotacji jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej,
- obowiązku przedkładania Radzie Powiatu sprawozdania z realizacji programu za rok poprzedni, w terminie do 31 maja każdego roku.

Sprawozdania z realizacji programu współpracy¹⁹ były ogłaszane w BIP w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku za rok poprzedni.

Uchwały Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim w sprawie uchwalenia Roczno Programu współpracy Powiatu Nowodworskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 udpp, nie zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 512-589, 900-902, 1004-1007)

¹⁷ Uchwała nr IX/77/2019 Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 29 listopada 2019 r., w sprawie uchwalenia „Rocznego programu współpracy Powiatu Nowodworskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 r.”; uchwała nr IX/42/2020 Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 28 października 2020 r., w sprawie uchwalenia „Rocznego programu współpracy Powiatu Nowodworskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 r.”; uchwała nr XI/62/2021 Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 30 listopada 2021 r. w sprawie uchwalenia „Rocznego programu współpracy Powiatu Nowodworskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 r.”; uchwała nr XIV/58/2022 Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 30 listopada 2022 r. w sprawie uchwalenia „Rocznego programu współpracy Powiatu Nowodworskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2023 r.”

¹⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 571, dalej: „udpp”.

¹⁹ Uchwała nr III/23/2021 Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 20 kwietnia 2021 r., w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Rocznego programu współpracy Powiatu Nowodworskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 r.”, uchwała nr IV/15/2022 Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 29 marca 2022 r., w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Rocznego programu współpracy Powiatu Nowodworskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 r.”, uchwała nr IV/19/2023 Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 12 kwietnia 2023 r., w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Rocznego programu współpracy Powiatu Nowodworskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 r.”

1.3. Powierzenie organizacjom pozarządowym prowadzenia punktów przeznaczonych na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

1.3.1. W okresie objętym kontrolą ogłoszono łącznie cztery otwarte konkursy ofert²⁰ na powierzenie organizacjom pozarządowym prowadzenia punktów przeznaczonych na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Do Starostwa wpłynęło łącznie 19 ofert (w konkursach dotyczących lat: 2020-2021- cztery oferty, w 2022 r. - pięć ofert a w 2023 r. - sześć ofert). W wyniku prac komisji konkursowej, powołanej w celu opiniowania ofert złożonych w ramach otwartego konkursu na realizację zadania publicznego, w poszczególnych latach wybrano jedną ofertę.

(akta kontroli str. 144-154, 240-247, 337-344, 436-443, 484-486, 590)

1.3.2. Wszystkie cztery objęte badaniem ogłoszenia o konkursach ofert na realizację zadania publicznego zostały opublikowane²¹ w BIP, na stronie internetowej Starostwa oraz w siedzibie Powiatu, co było zgodne z art. 13 ust. 3 udpp.

(akta kontroli str. 591)

1.3.3. Wszystkie cztery ogłoszenia o konkursie ofert na realizację zadania publicznego zawierały elementy określone w art. 13 ust. 2 udpp, tj.:

- rodzaj zadania,
- wysokość środków publicznych przeznaczonych na realizację zadania²²,
- zasady przyznawania dotacji,
- terminy i warunki realizacji zadania,
- termin składania ofert²³,
- tryb i kryteria stosowane przy wyborze ofert oraz termin dokonania wyboru ofert²⁴,
- zrealizowane przez organ administracji publicznej w roku ogłoszenia otwartego konkursu ofert i w roku poprzednim zadaniach publicznych tego samego rodzaju i związanych z nimi kosztami, ze szczególnym uwzględnieniem wysokości dotacji przekazanych organizacjom pozarządowym i podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3 udpp.

(akta kontroli str. 592)

1.3.4. W wyniku ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację w 2020 r., 2022 r. i 2023 r. zadania publicznego, termin do składania ofert był zgodny z art. 13 ust. 1 udpp. W 2021 r. termin do składania oferty był krótszy niż 21 dni od dnia ukazania się ostatniego ogłoszenia, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 592)

---

²⁰ Uchwała nr 103/2019 Zarządu Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 28 października 2019 r., uchwała nr 112/2020 Zarządu Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 27 października 2020 r., uchwała nr 112/2021 Zarządu Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 19 października 2021 r., uchwała nr 137/2022 Zarządu Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 2 listopada 2022 r., w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego w zakresie powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie Powiatu Nowodworskiego.

²¹ Uchwała nr 102/2019 z dnia 28 października 2019 r. – 29 października 2019 r. uchwała nr 112/2020 z dnia 27 października 2020 r. – 28 października 2020 r., uchwała nr 112/2021 z dnia 19 października 2021 r. – tego samego dnia, uchwała nr 137/2022 z dnia 2 listopada 2022 r. – tego samego dnia.

²² W każdym badanym roku na realizację zadania udzielono dotacji z budżetu Powiatu Nowodworskiego w wysokości 64 020 zł.

²³ W poszczególnych latach do dnia: 19 listopada 2019 r., 17 listopada 2020 r., 9 listopada 2021 r., 24 listopada 2022 r.

²⁴ Do dnia 30 listopada każdego roku.

1.3.5. We wszystkich czterech konkursach ofert na realizację zadania publicznego powołano Komisję konkursową²⁵, co było zgodne z art.15 ust. 2a udpp.

(akta kontroli str. 164-169, 253-281, 339-336, 349-354, 444-449)

1.3.6. We wszystkich czterech konkursach ofert na realizację zadania publicznego, w skład Komisji konkursowej weszli przedstawiciele organu wykonawczego Powiatu, osoby reprezentujące organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp.

W skład Komisji konkursowych nie wchodził przedstawiciel Wojewody Pomorskiego.

(akta kontroli str. 170-174, 259-260, 279-281, 355-358, 377-379, 460-462, 480-482)

1.3.7. We wszystkich czterech konkursach ofert, w skład Komisji konkursowej nie wchodziły osoby podlegające wyłączeniu, co było zgodne z art. 15 ust. 2d udpp.

Według uchwał Zarządu Powiatu w sprawie ogłoszenia naboru kandydatów na członków Komisji konkursowej, kandydaci musieli spełniać następujące wymagania:

- być obywatelami RP i korzystać w pełni z praw publicznych oraz posiadać pełną zdolność do czynności prawnych,
- nie reprezentować organizacji lub podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 udpp, biorących udział w otwartym konkursie,
- nie pozostawać wobec wnioskodawców biorących udział w konkursie w takim stosunku prawnym lub faktycznym, który mógłby budzić uzasadnione wątpliwości, co do ich bezstronności.

Ponadto członkowie Komisji konkursowej do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert na realizację zadania publicznego składali pisemne oświadczenia w powyższym zakresie, dot. przestrzegania postanowień oraz zachowania w tajemnicy wszystkich danych, do których posiadali dostęp.

(akta kontroli str. 170-174, 259-260, 279-281, 355-358, 377-379, 460-462, 480-482)

1.3.8. W okresie objętym kontrolą podczas posiedzenia wszystkich Komisji konkursowych powołanych, w celu opiniowania ofert złożonych w ramach otwartych konkursów na realizację zadania w zakresie powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, odbywała się weryfikacja organizacji pozarządowych. Proces sprawdzania ofert pod względem wypełnienia warunków określonych w art. 11 ust. 6 unpp odbywał się na podstawie wydruków list organizacji pozarządowych, prowadzonych przez Wojewodę Pomorskiego (zamieszczoną na stronie BIP Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego).

(akta kontroli str. 593-594)

1.3.9. Przy rozpatrywaniu ofert na realizację zadania publicznego uwzględniono elementy wymienione w art. 15 ust. 1 udpp, tj.:

- oceniono możliwość realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp;
- oceniono przedstawioną kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania;
- oceniono proponowaną jakość wykonania zadania i kwalifikacje osób, przy udziale których organizacja pozarządowa lub podmioty określone w art. 3 ust. 3 udpp będą realizować zadanie publiczne;

---

²⁵ Uchwała nr 115/2019 Zarządu Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 19 listopada 2019 r., uchwała nr 113/2020 Zarządu Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 27 października 2020 r., uchwała nr 113/2021 Zarządu Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 19 października 2021 r., uchwała nr 138/2022 Zarządu Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 2 listopada 2022 r., w sprawie ogłoszenia naboru kandydatów na członków komisji konkursowej do opiniowania złożonych ofert w otwartym konkursie ofert na realizację zadania publicznego w zakresie powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie Powiatu Nowodworskiego.

- w przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 4 pkt 2 udpp, uwzględniono planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp udział środków finansowych własnych lub środków pochodzących z innych źródeł na realizację zadania publicznego;
- uwzględniono planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp, wkład rzeczowy, osobowy, w tym świadczenia wolontariuszy i pracę społeczną członków;
- uwzględniono analizę i ocenę realizacji zleconych zadań publicznych w przypadku organizacji pozarządowej lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 udpp, które w latach poprzednich realizowały zlecone zadania publiczne, biorąc pod uwagę rzetelność i terminowość oraz sposób rozliczenia otrzymanych na ten cel środków.

Proces sprawdzenia ofert pod względem wypełnienia warunków określonych w ww. art. 15 ust. 1 udpp, dokumentowano na podstawie formularza zbiorczej oceny merytorycznej ofert każdego członka Komisji konkursowej.

W okresie objętym kontrolą ogólna liczba ofert złożonych w poszczególnych badanych konkursach wynosiła 19, w tym cztery oferty przeszły pozytywną weryfikację formalną i weryfikację merytoryczną.

(akta kontroli str. 596)

1.3.10. Wszystkie prace Komisji konkursowej były dokumentowane na podstawie protokołu z posiedzenia komisji konkursowej²⁶, powołanej w celu opiniowania ofert złożonych w ramach otwartego konkursu na realizację zadania publicznego w zakresie powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

W Starostwie nie zostały określone zasady dokumentowania prac Komisji konkursowych w uregulowaniach wewnętrznych.

(akta kontroli str. 170-171, 259-260, 355-358, 460-462)

1.3.11. Zarząd Powiatu Nowodworskiego dokonywał wyboru wszystkich ofert zgodnie z rekomendacją Komisji konkursowej, podejmując uchwały²⁷ w sprawie ogłoszenia wyników otwartego konkursu ofert na realizację w każdym roku zadania publicznego w zakresie powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

(akta kontroli str. 186-188, 283-285, 380-382, 484-486)

1.3.12. Wszystkie oferty wybrane do dofinansowania zawierały elementy wymienione w art. 14 ust. 1 udpp, tj.:

- szczegółowy zakres rzeczowy zadania publicznego proponowanego do realizacji;
- termin i miejsce realizacji zadania publicznego;
- kalkulację przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego;
- informację o wcześniejszej działalności organizacji pozarządowej lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 udpp składających ofertę w zakresie, którego dotyczy zadanie publiczne;
- informację o posiadanych zasobach rzeczowych i kadrowych zapewniających wykonanie zadania publicznego oraz o planowanej wysokości środków finansowych na realizację danego zadania pochodzących z innych źródeł;
- deklarację o zamiarze odpłatnego lub nieodpłatnego wykonania zadania publicznego.

(akta kontroli str. 597)

²⁶ Protokół z dnia 21 listopada 2019r., z dnia 25 listopada 2020 r., z dnia 15 listopada 2021 r., z dnia 24 listopada 2022 r.

²⁷ Uchwała nr 119/2019 z dnia 26 listopada 2019 r., nr 134/2020 z dnia 30 listopada 2020 r., nr 126/2021 z dnia 23 listopada 2021 r., nr 147/2022 z dnia 29 listopada 2022 r.

1.3.13. Wszystkie oferty wybrane w ramach dofinansowania spełniały kryteria określone w załączniku do uchwał Zarządu Powiatu, w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego w zakresie powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

(akta kontroli str. 175-188, 261-278, 283-285, 352-354, 359-376, 380-382, 464-479, 484-486)

1.3.14. W uregulowaniach wewnętrznych Starostwa nie określono procedur wyboru organizacji pozarządowych z list rezerwowych.

(akta kontroli str. 909)

1.3.15. Wszystkie wyniki otwartego konkursu ogłoszono niezwłocznie²⁸, po dokonaniu wyboru ofert na stronie internetowej Urzędu, w BIP oraz w siedzibie Urzędu, co było zgodne z art. 15 ust. 2j udpp.

(akta kontroli str. 595)

1.3.16. Wszystkie ogłoszenia o wynikach otwartego konkursu ofert zawierały w szczególności: nazwę oferenta, nazwę zadania publicznego oraz wysokość przyznanych środków publicznych, co było zgodne z art. 15 ust. 2h udpp.

(akta kontroli str. 598)

1.3.17. W okresie objętym kontrolą nie było przypadków niewyłonienia organizacji pozarządowej, w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki zlecenia realizacji zadań związanych z nieodpłatną pomocą prawną, nieodpłatnym poradnictwem obywatelskim w trybie pozakonkursowym oraz w trybie określonym w art. 19a udpp.

(akta kontroli str. 909)

1.4. Zawieranie umów z organizacjami pozarządowymi oraz z adwokatami i radcami prawnymi

1.4.1. Po ogłoszeniu wyników wszystkich otwartych konkursów ofert, zawierano umowy²⁹ z wyłonionymi organizacjami pozarządowymi³⁰. Okres od dnia ogłoszenia wyników otwartych konkursów ofert do dnia zawarcia umowy wynosił od 15 do 35 dni.

Starosta wyjaśnił, że w dwóch przypadkach okres od momentu ogłoszenia wyników otwartego konkursu ofert do dnia zawarcia umowy wynosił 32 i 35 dni, z uwagi na panującą w tamtym okresie pandemię COVID-19. Funkcjonowanie Urzędu z uwagi na obostrzenia było częściowo ograniczone, natomiast zadania realizowano w najszybszy możliwy sposób.

(akta kontroli str. 186-188, 196-206, 283-285, 288-298, 380-382, 386-394, 484-486, 490-499, 852-858)

1.4.2. Wszystkie objęte badaniem umowy zawarte przez Powiat z organizacjami pozarządowymi, którym zlecono realizację zadań publicznych zawierały elementy wskazane w załącznikach do uchwał Zarządu Powiatu Nowodworskiego oraz w art. 6 ust. 2 pkt 1, 1a i 4-6a unpp, tj.:

- wskazanie miejsca i czasu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej;
- informację o możliwości wydłużenia, na żądanie Starosty, czasu trwania dyżuru do co najmniej 5 godzin dziennie, w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 6 unpp;
- wskazanie niezbędnych urządzeń technicznych, w tym zapewniających dostęp do bazy aktów prawnych umożliwiającą udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej;

²⁸ Od jednego do dwóch dni.

²⁹ Umowy z dnia 30 grudnia 2019 r., 15 grudnia 2020 r., 28 grudnia 2021 r. i nr 270/2022 z dnia 28 grudnia 2022 r.

³⁰ Stowarzyszenie Akcja Społeczna i Zaborskie Towarzystwo Naukowe.

- zasady zapewniania dostępu do bazy aktów prawnych umożliwiającego udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej;
- zasady zapewniania zastępstwa w przypadku wystąpienia przeszkody w realizacji zadania;
- sposób organizowania w punkcie spotkania z mediatorem, o którym mowa w art. 8 ust. 12 pkt 1 unpp.

W powyższych umowach nie określono sposób korzystania z lokalu, w którym znajdował się punkt nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 599, 852-858)

1.4.3. Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej przez radców prawnych odbywało się na podstawie umowy zawartej z Powiatem. Umowa ta zawierała wszystkie elementy wskazane w art. 6 ust. 2 unpp, tj.:

- wskazanie miejsca i czasu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej;
- informację o możliwości wydłużenia, na żądanie Starosty, czasu trwania dyżuru do co najmniej 5 godzin dziennie, w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 6 unpp, w ramach wynagrodzenia, o którym mowa w pkt 2 unpp;
- określenie wynagrodzenia za udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej;
- określenie sposobu korzystania z lokalu, w którym będzie usytuowany punkt;
- wskazanie niezbędnych urządzeń technicznych, w tym zapewniających dostęp do bazy aktów prawnych umożliwiający udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej;
- zasady zapewniania dostępu do bazy aktów prawnych umożliwiającego udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej;
- zasady zapewniania przez adwokata lub radcę prawnego zastępstwa w przypadku, gdy nie będzie on w stanie osobiście udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej;
- sposób organizowania w punkcie spotkania z mediatorem, o którym mowa w art. 8 ust. 12 pkt 1 unpp;
- zasady jej rozwiązania.

W treści umów uregulowano kwestie dot. zastępstw w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w celu zapewnienia stałej obsługi punktów.

Natomiast w treści umów nie zawarto postanowień dotyczących kontroli wykonania zobowiązań umownych oraz postanowień dotyczących powierzenia przetwarzania danych osobowych osób korzystających z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” (nr 4).

(akta kontroli str. 600, 861-864, 1004-1007)

1.4.4. W okresie objętym kontrolą nie było przypadków odmowy zawarcia umowy przez wskazanych przez ROIRP radców prawnych, w sprawie świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej.

(akta kontroli str. 750-754)

1.4.5. W treści umów zawartych z radcami prawnymi³¹ oraz wyłonionymi w konkursie organizacjami pozarządowymi³² zawarto postanowienia dot. powierzenia przetwarzania danych osobowych osób korzystających z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

(akta kontroli str. 128-133, 207-212, 227-230, 229-304, 315-318, 395-400, 415-418, 500-505, 599)

³¹ Umowa z dnia 30 grudnia 2019 r., 15 grudnia 2020 r., 14 grudnia 2021 r., 28 grudnia 2022 r.

³² Umowa z dnia 30 grudnia 2019 r., 15 grudnia 2020 r., 28 grudnia 2021 r., 28 grudnia 2022 r.

1.5. Finansowanie zadań.

W budżecie Powiatu, uchwalonym przez Zarząd Powiatu³³, zaplanowano środki na lata 2020-2023 w dziale 755 – Wymiar Sprawiedliwości, rozdziale 75515 – Nieodpłatna Pomoc Prawna środki w wysokości 132 tys. zł, wynikającej z przekazanego przez Wojewodę Pomorskiego zapewnienia finansowania zadania. Po stronie dochodów ww. kwotę zapisano w § 2110 – *Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez Powiat.*

W planie finansowym Starostwa, wydatki w łącznej kwocie 132 tys. zł ujęto w rozdziale 75515 w następujący sposób:

- w latach 2020-2022: § 2360 – *Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego³⁴ udzielone w trybie art. 221 ustawy na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego* – 64,02 tys. zł, § 4210 – *Zakup materiałów i wyposażenia* – 6,57 tys. zł, § 4300 – *Zakup usług pozostałych* – 60,06 tys. zł i § 4360 – *Oплата z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych* – 1,35 tys. zł;
- w 2023 r.: § 2360 – *Dotacje celowe z budżetu jst udzielone w trybie art. 221 ustawy na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego* – 71,40 tys. zł, § 4210 – *Zakup materiałów i wyposażenia* – 7,03 tys. zł, § 4300 – *Zakup usług pozostałych* – 53,57 tys. zł.

Wydatki na realizację zadań wynikających z unpp, zaplanowane w budżecie Powiatu w poszczególnych latach 2020-2023 w dziale 755 rozdziale 75515 w kwocie 132 tys. zł, zostały wykonane w wysokości 131,3 tys. zł (tj. 99,4% planu), 131,8 tys. zł (tj. 99,9% planu), 131,9 tys. zł (tj. 99,9% planu), 66,0 tys. zł (tj. 50% planu) w następujących paragrafach klasyfikacji budżetowej:

- 2360 Dotacja celowa z budżetu jst, udzielona na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego w poszczególnych latach 2020-2023 wynosiła 64,0 tys. zł,
- 4110 Składki na ubezpieczenie społeczne wynosiły w latach 2022-2023 r. - 8,6 tys. zł,
- 4120 Składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy wynosiły w latach 2022-2023 - 1,2 tys. zł,
- 4170 Wynagrodzenia bezosobowe osób udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej wynosiły w latach 2022-2023 - 50,2 tys. zł,
- 4210 Zakup materiałów i wyposażenia - 2020 r. - 6,6 tys. zł, 2021 r. - 5,9 tys. zł, 2022 r. - 5,5 tys. zł, 2023 r. - 4,9 tys. zł,
- 4300 Zakup usług pozostałych - 2020 r. - 60,1 tys. zł, 2021 r. - 60,7 tys. zł, 2022 r. - 0,5 tys. zł, 2023 r. - 1 tys. zł,
- 4360 Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych - lata 2020-2021 - 1,3 tys. zł, 2022 r. - 1,8 tys. zł, 2023 r. - 1,9 tys. zł.

³³ Uchwała nr 1/2020 z dnia 7 stycznia 2020 r., nr 4/2021 z dnia 7 stycznia 2021 r., nr 42/2022 z dnia 31 marca 2022 r. i nr 6/2023 z dnia 24 stycznia 2023 r., w sprawie ustalenia planu finansowego zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Powiat Nowodworski.

³⁴ Dalej: „jst”.

Powyższe wydatki sfinansowano ze środków dotacji otrzymanej z budżetu państwa w dz. 755 rozdz. 75515 § 2110³⁵ w poszczególnych latach w kwocie 131,2 tys. zł, 131,8 tys. zł, 131,9 tys. zł, 60,6 tys. zł (wydatkowanej w całości w ww. paragrafach³⁶). Wydatki na realizację zadania z zakresu edukacji prawnej powierzone organizacji pozarządowej w trybie art. 11 ust. 7 unpp wynosiły wg stanu na 31 grudnia 2020-2022 – 3,9 tys. zł i wg stanu na 30 czerwca 2023 r. - 1,9 tys. zł.

Wydatki na realizację zadań wynikających z unpp, zaplanowane w budżecie Powiatu na 2023 r. w dz. 755 rozdz. 75515 w kwocie 132,0 tys. zł były na 30 czerwca 2023 r. wykonane w wysokości 58,6 tys. zł, tj. 44% planu.

W poszczególnych latach 2020-2022 dotacja została wykorzystana zgodnie z zasadami określonymi w art. 20 ust. 1 unpp, tj.:

- na wynagrodzenia z tytułu umów zawartych z radcami prawnym oraz na rzecz wyłonionych organizacji pozarządowych, odpowiednio: 120 120 zł, 120 120 zł i 120 076 zł, tj. w 91% w każdym roku,
- na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadań, odpowiednio: 7 195,06 zł, 7 805,44 zł i 7 916,90 zł, tj. w 5,45%, 5,92% i 6% w każdym roku,
- na zadania z zakresu edukacji prawnej powierzone organizacji pozarządowej w trybie art. 11 ust. 7 zdanie drugie unpp, odpowiednio: 3 960 zł, 3 960 zł i 3 960 zł, tj. w 3% w każdym roku.

Starosta wyjaśnił, że:

- według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. i 2021 r. dotacja na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadań wynosiła odpowiednio 5,45% i 5,92%, ponieważ wynikało to z faktu niepełnego wykorzystania dotacji, którą zwrócono do Urzędu Wojewódzkiego;
- Powiat nie finansował realizacji zadań w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej za pomocą środków własnych;
- w latach 2020-2023 (do końca czerwca) nie wystąpiły przypadki otrzymania od Wojewody Pomorskiego środków dotacji na ww. zadanie po terminie, w którym Powiat zobowiązany był do dokonania wydatków na rzecz radców prawnych lub organizacji pozarządowych.

(akta kontroli str. 601-686, 852-854, 1003)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W latach 2019-2022 (do 10 października) w dokumentach organizacyjnych Starostwa³⁷ nie odzwierciedlono zadań Powiatu wynikających z unpp.

Starosta wyjaśnił, że w okresie tym miały miejsce zmiany organizacyjne w Urzędzie związane z przekazaniem Wydziałowi Oświaty i Spraw Społecznych zadań w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Dopiero uchwałą nr 130/2022 z dnia 11 października 2022 r. przyjęto Regulamin Organizacyjny Starostwa Powiatowego w Nowym Dworze Gdańskim, w którym ujęto zapis dotyczący realizacji zadania polegającego na

³⁵ Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez Powiat”.

³⁶ W tym na wynagrodzenia z tytułu umów, o których mowa w art. 6 unpp, w przypadku powierzenia prowadzenia punktu organizacji pozarządowej: w 2020 r. - 120,1 tys. zł, w 2021 r. - 120,8 tys. zł, w 2022 r. - 120,0 tys. zł, w 2023 r. - 55,2 tys. zł. Zgodnie z art. 20 ust. 1 unpp, kwota wynagrodzeń z tytułu umów o udzielanie npp zadania stanowiły odpowiednio 91% otrzymanej przez Powiat dotacji.

³⁷ Uchwała nr 479/2018 Zarządu Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 15 maja 2018 r., uchwała nr 84/2019 Zarządu Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim z dnia 27 sierpnia 2019 r., w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Nowym Dworze Gdańskim.

udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

(akta kontroli str. 24-57, 941-995, 1004-1007)

2. Pomimo, że porozumienie pomiędzy Powiatem a ROIRP w sprawie świadczenia usług nieodpłatnej pomocy prawnej w 2023 r. zawarto w dniu 20 grudnia 2022 r., Starosta nie przekazał dziekanowi ROIRP informacji w zakresie określonym w art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. a, d oraz e unpp, co było niezgodne z art. 10 ust. 2 unpp. Przepis stanowi, że w przypadku niezawarcia porozumienia do dnia 30 listopada roku poprzedzającego rok, którego dotyczyłoby to porozumienie, Starosta przekazuje dziekanom informacje w zakresie określonym w art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. a, d oraz e unpp. Na podstawie tych informacji dziekan okręgowej rady adwokackiej lub dziekan rady okręgowej izby radców prawnych wskazuje odpowiednio adwokatów lub radców prawnych, wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

Starosta oraz referent ds. społecznych wyjaśnili, że powyższe wynikało z przeoczenia oraz nadmiaru obowiązków, jakie miały miejsce pod koniec roku. Ponadto Starosta wyjaśnił, że był to jednorazowy przypadek i przedłożył porozumienie nr 14/2023, które zawarto w dniu 23 października 2023 r. z ROIRP w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze Powiatu Nowodworskiego.

(akta kontroli str. 405-414, 852-858)

3. Starosta, ze zwłoką, tj. po upływie 48 dni zawiadamiał Wojewodę Pomorskiego o zawartym w 2019 r. porozumieniu z ROIRP w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, czym naruszono art. 10 ust. 3 unpp, zgodnie z którym Powiat powinien niezwłocznie zawiadomić właściwego Wojewodę.

Starosta wyjaśnił, że w okresie tym miały miejsce zmiany organizacyjne w Urzędzie związane z przekazaniem Wydziałowi Oświaty i Spraw Społecznych zadań w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W trakcie czynności kontrolnych przedłożono przekazane Wojewodzie Pomorskiemu porozumienie nr 14/2023 z dnia 23 października 2023 r. zawarte z ROIRP, w sprawie udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze Powiatu Nowodworskiego.

(akta kontroli str. 510, 908, 999-1001)

4. W porozumieniach zawartych w dniu 12 listopada 2019 r., 18 listopada 2020 r. i 25 listopada 2021 r. przez Powiat z ROIRP, jak również w umowach zawartych z radcami prawnymi na świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej w punkcie prowadzonym przez Powiat nie zawarto postanowień zabezpieczających interesy Powiatu w zakresie kontroli wykonania zobowiązań umownych, co NIK ocenia jako działanie nierzetelne.

Kierownik Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych wyjaśniła, że nie zawierano postanowień w powyższym zakresie, ponieważ kontrola przeprowadzona przez Wojewodę Pomorskiego nie stwierdziła w tym zakresie nieprawidłowości. Dopiero w 2022 r. w wyniku zaleceń pokontrolnych po kontroli przeprowadzonej przez NIK³⁸, uwzględniono zapis dot. kar umownych, w razie niewykonania warunków umowy. W umowie nr 269/2022 pomiędzy Powiatem a radcą prawnym ujęto zapis, iż: „w przypadku niewykonania umowy, w tym niezapewnienia zastępstwa, o którym mowa w § 4 ust. 2-3, Zleceniodawca może zażądać od Zleceniobiorcy zapłaty kary umownej, w wysokości odpowiadającej równowartości

³⁸ P/22/074 – „Nabywanie usług doradczych i eksperckich przez jednostki samorządu terytorialnego”

wynagrodzenia należnego za godziny pracy, w których Zleceniodawca nie zapewnił wykonywania nieodpłatnej pomocy prawnej w danym miesiącu”.

(akta kontroli str. 409-414, 511, 852-858)

5. Zarząd Powiatu przygotował wadliwy projekt uchwały Rady Powiatu Nowodworskiego w sprawie uchwalenia na poszczególne lata 2020-2023 – Roczno programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 udpp, w którym wskazano, że uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, nie zaś jak być powinno: uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni, od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego. Działanie to NIK ocenia jako niezetelne.

Skutkiem przygotowania wadliwych projektów uchwał było przyjęcie przez Radę Powiatu Nowodworskiego uchwały Nr IX/77/2019 z dnia 29 listopada 2019 r., nr IX/42/2020 z dnia 28 października 2020 r., nr XI/62/2021 z dnia 30 listopada 2021 r., nr XIV/58/2022 z dnia 30 listopada 2022 r. dot. Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 udpp (w przygotowanej przez Starostwo treści) oraz brak jej publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Przedmiotowa nieprawidłowość, zdaniem Starosty, wynikała m.in. z faktu, iż organ przyjął, że dokumenty te (programy współpracy z organizacjami pozarządowymi) nie stanowiły aktów prawa miejscowego (więc nie było obowiązku ich publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego). Takie stwierdzenie wynikało z faktu, iż ustawodawca w udpp nie wskazał wprost, że program współpracy z organizacjami pozarządowymi jest aktem prawa miejscowego.

Zdaniem NIK złożone wyjaśnienia nie usprawiedliwiają niedopełnienia ww. obowiązku. Należy podjąć działania dot. przygotowania przez Zarząd Powiatu projektu uchwały Rady Powiatu w sprawie uchwalenia Roczno programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz publikacji treści w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

(akta kontroli str. 512-589, 900-902, 1004-1007)

6. Termin do składania ofert w otwartym konkursie ofert na realizację zadania publicznego w zakresie powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w 2021 r. był krótszy niż 21 dni (wyniósł 19 dni) od dnia ukazania się ostatniego ogłoszenia, o którym mowa w art. 13 ust. 3 udpp, co było niezgodne art. 13 ust. 1 udpp.

Starosta oraz inspektor ds. społecznych wyjaśnili, że powyższa sytuacja była jednorazowa i spowodowana była przeoczeniem. Ponadto w 2021 r. miały miejsce ograniczenia w funkcjonowaniu Urzędu, z uwagi na pandemię COVID-19. W dniu 23 listopada br. przedłożono uchwałę Zarządu Powiatu w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację w 2024 r. zadania publicznego w zakresie powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Termin do składania ofert wyniósł 23 dni od dnia ukazania się ostatniego ogłoszenia o konkursie.

(akta kontroli str. 592, 852-858, 910-940)

7. We wszystkich umowach³⁹ zawartych przez Powiat z organizacjami pozarządowymi, którym zlecono realizację zadań publicznych, nie określono, niezgodne z art. 6 ust. 2 pkt 3 unpp, sposobu korzystania z lokalu, w którym znajdował się punkt.

³⁹ Umowa z dnia 30 grudnia 2019 r., 15 grudnia 2020 r., 28 grudnia 2021 r., 28 grudnia 2022 r. o powierzenie realizacji zadania publicznego,

Starosta wyjaśnił, że powyższe wynikało z niedopatrzania. W dniu 20 listopada br. przedłożono aneks do umowy dot. powierzenia realizacji zadania publicznego, w którym w § 1 określono sposób korzystania z lokalu.

(akta kontroli str. 599, 852-858, 906)

OCENA CZĄSTKOWA

Powiat był przygotowany organizacyjnie do realizacji zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej. Jednakże w dokumentach organizacyjnych Starostwa za lata 2019-2022 (do 10 października) nie odzwierciedlono zadań Powiatu wynikających z unpp. W porozumieniach zawartych z ROIRP ujęto wszystkie elementy określone w unpp wraz ze wskazaniem radców prawnych do udzielenia tej pomocy. W przypadku porozumienia na 2023 r. zawartego z ROIRP po dniu 30 listopada 2022 r., Starosta niezgodnie z art. 10 ust. 2 unpp nie przekazał dziekanowi ROIRP informacji w zakresie określonym w art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. a, d oraz e unpp. Ponadto Starosta, ze zwłoką, tj. po upływie 48 dni zawiadomił Wojewodę Pomorskiego o zawartym w 2019 r. porozumieniu z ROIRP w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, czym naruszono art. 10 ust. 3 unpp.

W Powiecie obowiązywały roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Jednak Zarząd Powiatu nierzetelnie przygotował projekty uchwał Rady Powiatu Nowodworskiego w sprawie uchwalenia na poszczególne lata 2020-2023 – Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, które nie zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Wybór organizacji pozarządowej i udzielanie dotacji odbywało się zgodnie z przepisami udpp. W skład komisji konkursowej weszli przedstawiciele organu wykonawczego Powiatu. Publikacja ogłoszeń o otwartych konkursach ofert oraz wyników konkursów nastąpiła w sposób zgodny z udpp, z wyjątkiem ogłoszenia w 2021 r., gdzie termin do składania ofert był krótszy niż 21 dni od dnia ostatniego ogłoszenia o konkursie w sposób wskazany w art. 13 ust. 3 udpp. W umowach i porozumieniach zawartych z organizacjami pozarządowymi oraz z radcami prawnymi wprowadzono mechanizm weryfikacji prawidłowości realizacji zobowiązań podjętych wobec Powiatu, nie uwzględniono natomiast postanowień zabezpieczających interesy Powiatu w zakresie kontroli wykonania zobowiązań umownych.

Środki finansowe na funkcjonowanie systemu nieodpłatnej pomocy prawnej były prawidłowo planowane w budżecie Powiatu. Otrzymane z budżetu Wojewody dotacje na realizację zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem.

OBSZAR

2. Zgodność z przepisami i rzetelność realizacji zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

2.1. Liczba punktów, warunki lokalowe i działania informacyjne.

Opis stanu faktycznego

2.1.1. W okresie objętym kontrolą funkcjonowały dwa punkty⁴⁰ przeznaczone do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

(akta kontroli str. 687)

⁴⁰ W Nowym Dworze Gdańskim przy ul. Warszawskiej 22 b oraz w Stegnie przy ul. Morskiej 11.

2.1.2. Starosta zapewnił uruchomienie dwóch punktów nieodpłatnej pomocy prawnej usytuowanych w budynkach: Starostwa Powiatowego przy ul. Warszawskiej 28b oraz Domu Pomocy Społecznej w Stegnie przy ul. Morskiej 11. Liczba utworzonych punktów była zgodna z art. 8 ust. 2 unpp. W punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej w Nowym Dworze Gdańskim pomoc świadczyli radcowie prawni z ROIRP a w Stegnie z organizacji pozarządowej⁴¹, w wymiarze pięciu dni w tygodniu podczas dyżuru trwającego co najmniej cztery godziny dziennie z wyłączeniem dni wolnych od pracy. Punkty, w których udzielana była nieodpłatna pomoc prawna usytuowane było w lokalach, do których tytuł prawny posiadał Powiat.

Pomoc w tych punktach udzielana była przez osoby uprawnione, o których mowa w art. 5 ust.1 unpp.

W okresie objętym kontrolą punkty funkcjonowały w następujących godzinach, tj. w 2020 r. punkt: nr 1 (pn, wt, czw, pt: 7.45-11.45, śr: 12.30-16.30), nr 2 (pn: 13:00-17:00, wt-śr: 09:00-13:00, czw-pt: 8.30-12.30), w 2021 r. punkt: nr 1 (pn-wt, śr: 12:30-16:30, cz-pt: 8:30-15.30), nr 2 (pn: 15:00-19:00, wt: 14:30-18:30, śr-czw: 8:00-12:00, pt: 8.30-12.30), w 2022 r. punkt: nr 1 (pn-wt, śr: 12.30-16.30, czw-pt: 9:00-13:00), nr 2 (pn-śr: 12:00-16:00, czw-pt: 8:45-12:45), w 2023 r. punkt nr: nr 1 (pn-śr: 9:00-13:00, czw: 11.30-15.30), nr 2 (pn: 15:30-19:30, wt-śr, pt: 13:30-17:30, czw: 8.00-12.00).

(akta kontroli str. 687, 690-696, 762-773)

2.1.3. W Starostwie sporządzano listę nieodpłatnego poradnictwa, dostępnego dla mieszkańców Powiatu, obejmującą aktualne informacje dot. nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Powyższe informacje upubliczniono na tablicy ogłoszeń w budynku Starostwa, w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, w Urzędzie Gminy w Stegnie, w Urzędzie Gminy w Ostaszewie, w BIP oraz na stronie internetowej Urzędu.

Starosta sporządzał i aktualizował listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa dostępnego dla mieszkańców Powiatu, które obejmowały m.in. nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie (wraz z nieodpłatnymi mediacjami) ze wskazaniem Punktów i dyżurów, o których mowa w art. 8 unpp wraz z ich specjalizacją. Listy zawierały informacje określone w art. 8 ust. 4 unpp, w tym o sposobie dokonywania zgłoszeń oraz o numerze telefonu oraz informację o możliwości dokonywania zgłoszeń za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, zgodnie z art. 8 ust. 5 unpp. Listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa Starosta udostępnia w BIP oraz na stronie internetowej Urzędu Starostwa; co najmniej raz w roku w lokalnych środkach masowego przekazu (m.in. TV Żuławy, Dziennik Bałtycki) oraz w sposób zwyczajowo przyjęty (poprzez rozesłanie list w formie elektronicznej do urzędów gmin Powiatu w celu ich udostępnienia mieszkańcom), zgodnie z art. 8a unpp.

(akta kontroli str. 690-697, 719-727)

2.1.4. Zgodnie z art. 9 ust. 4 unpp, Starosta upowszechniał wiedzę o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców Powiatu. Starosta podczas spotkań z kierownikami jednostek samorządu terytorialnego, tj.: z pobliskich urzędów gmin, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, szkół, Powiatowego Urzędu Pracy, apelował o jak najszersze upowszechnianie wiedzy o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej.

Ponadto informacje udostępniano na stronie internetowej urzędów gmin na obszarze Powiatu Nowodworskiego.

(akta kontroli str. 690-697)

2.1.5. W latach 2022-2023 (I półrocze) Starosta co najmniej raz w miesiącu przekazywał dziekanowi ROIRP oraz organizacji pozarządowej, zawarte w części B

⁴¹ W latach 2020-2021 i 2023 r. - Stowarzyszenie Akcja Społeczna, w 2022 r. – Zaborskie Towarzystwo Naukowe.

kart pomocy, opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym poradnictwie obywatelskim. Opinie te były przekazywane drogą elektroniczną. W 2021 r. nie było żadnej karty, natomiast w 2020 r. nie przekazano dziekanowi oraz organizacji pozarządowej żadnej opinii w przedmiotowe sprawie, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Kontrola obowiązku przekazywania ROIRP oraz organizacji pozarządowej opinii zawartych w części B karty pomocy przeprowadzona na próbie opinii przekazywanych w lutym i kwietniu lat 2022-2023 wykazała, że Starosta przekazał do ww. podmiotów zestawienia, dotyczące łącznie 12 opinii (za pośrednictwem systemu teleinformatycznego). Zestawienia nie zawierały danych, które mogłyby identyfikować osobę uprawnioną a także nie przekazywano opinii w formie kopii pisma odręcznego osoby uprawnionej. Pracownik Starostwa w trakcie sporządzania zestawień dokonywał powiązania opinii z imieniem i nazwiskiem osoby, która udzielała w danym dniu nieodpłatnej pomocy prawnej podczas dyżuru w punktach powierzonych do prowadzenia radcom prawnym.

Powyższe opinie przekazano w sposób określony w § 9 ust. 3 rozporządzenia w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej (drogą elektroniczną) oraz wypełnione zostały postanowienia zawarte w § 9 ust. 4 i 5 ww. rozporządzenia (przed ich przekazaniem dokonano powiązania opinii z imieniem i nazwiskiem osoby, która udzielała w danym dniu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nie przekazywano opinii w formie kopii pisma odręcznego osoby uprawnionej).

(akta kontroli str. 690-701, 844-850, 852-858)

2.1.6. Starosta wypełnił obowiązek określony w art. 12 ust. 1 unpp, polegający na przekazaniu, za pośrednictwem właściwego wojewody, Ministrowi Sprawiedliwości, zbiorczych informacji o wykonaniu zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej na obszarze Powiatu⁴².

Badanie czterech zbiorczych informacji, wykazało, że zostały sporządzone według wzoru określonego w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz przekazane, drogą elektroniczną (w tym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego), w terminie określonym w art. 12 ust. 1 unpp, tj. do końca miesiąca następującego po zakończeniu kwartału.

(akta kontroli str. 690-701, 844-850)

2.1.7. W latach 2020-2023 uchwałami⁴³ Rady Powiatu w Nowym Dworze Gdańskim ustanowiono roczny program współpracy Powiatu Nowodworskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 udpp. Roczne programy współpracy uchwalono do dnia 30 listopada roku poprzedzającego okres obowiązywania programu.

W załącznikach do ww. uchwał, w pkt VI – *Publiczne zadania priorytetowe, w ppkt 6* zawarto zapis, tj.: *„Powierzenie organizacji pozarządowej prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zgodnie z art. 11 unpp”*.

Do dnia 31 maja każdego roku, przedłożono Staroście uchwały⁴⁴ Rady Powiatu w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Rocznego programu współpracy Powiatu Nowodworskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 unpp. W sprawozdaniach ujęto informacje w zakresie powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego

⁴² W formie elektronicznej w dniach: 29 kwietnia 2020 r., 13 lipca 2020 r. 23 października 2020 r., 20 stycznia 2021 r., 23 kwietnia 2021 r., 27 lipca 2021 r., 22 października 2021 r., 27 stycznia 2022 r., 21 kwietnia 2022 r., 29 lipca 2022 r., 21 października 2022 r., 13 stycznia 2023 r., 14 kwietnia 2023 r., 25 lipca 2023 r.

⁴³ Uchwał nr IX/77/2019 z dnia 29 listopada 2019 r., nr IX/42/2020 z dnia 28 października 2020 r., XI/62/2021 z dnia 30 listopada 2021 r., nr XIV/58/2022 z dnia 30 listopada 2022 r.

⁴⁴ Uchwała nr III/23/2021 r. z dnia 20 kwietnia 2021 r., nr IV/15/222 z dnia 29 marca 2022 r., nr IV/19/2023 z dnia 12 kwietnia 2023 r.

poradnictwa obywatelskiego stowarzyszeniu oraz liczbę udzielonych porad prawnych. Wszystkie sprawozdania z realizacji programu współpracy za rok poprzedni opublikowano w BIP⁴⁵.

(akta kontroli str. 512-589, 900-902)

2.1.8. Lokale w których udzielana była nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie odpowiadały wymogom określonym w obowiązujących przepisach (tj. w § 3 ust. 2 oraz § 5 ust. 1-4 rozporządzenia w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej). W wyniku oględzin dwóch lokali⁴⁶ ustalono, że:

- wyodrębnione pomieszczenia przeznaczone do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, umożliwiało zachowanie dyskrecji przy uzyskiwaniu tej pomocy przez osoby uprawnione;
- pomieszczenia wyposażono w stół wraz z miejscami siedzącymi dla osób, w przypadku prowadzenia w lokalu nieodpłatnej mediacji;
- zapewniono miejsce przeznaczone dla osób oczekujących na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- zapewniono dostęp do instalacji energetycznej, telekomunikacyjnej oraz do Internetu, w pomieszczeniach znajdował się komputer z dostępem do oprogramowania do edycji tekstów, oprogramowania umożliwiającego przesyłanie, odbieranie danych i komputerowego systemu informacji prawnej, wraz z bazą aktów prawnych;
- lokale wyposażono w szafę zamykaną na klucz, która zapewniała bezpieczne przechowywanie dokumentów zawierających dane osobowe, w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osobom nieupoważnionym;
- na zewnątrz lokalu, w widocznym miejscu umieszczono tablicę z oznaczeniem punktu. Na tablicy tej określono, iż w lokalu udzielana była nieodpłatna pomoc prawna, w tym nieodpłatna mediacja, albo świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie. Na zewnątrz lokalu umieszczono również informacje określającą dni i godziny dyżurów, a także dane kontaktowe potrzebne do zgłoszenia wizyty;
- lokale uwzględniały potrzeby osób niepełnosprawnych;
- w miejscu przeznaczonym dla osób oczekujących na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego udostępniono informacje m.in. o zasadach i zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz nieodpłatnej mediacji, jak również o osobach uprawnionych do ich otrzymania i sposobach dokonywania zgłoszeń.

(akta kontroli str. 702-717)

2.1.9. W Starostwie zapewniono możliwość dokonywania zgłoszeń w formie przewidzianej w art. 8 ust. 5 unpp, tj.: telefonicznie pod nr tel. 500-019-812 w godz. 8.00-14.00 i za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej (<https://zapisy-np.ms.gov.pl/>), w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz nieodpłatnej mediacji. Osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogły stawić się w punkcie osobiście, oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się, udzielana była nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość.

⁴⁵ W dniu 20 kwietnia 2021 r., 30 marca 2022 r., 18 kwietnia 2023 r.

⁴⁶ Jednego powierzonego organizacji pozarządowej w budynku Domu Pomocy Społecznej w Stegnie przy ul. Morskiej 11 oraz jednego powierzonego radcom prawnym w Nowym Dworze Gdańskim przy ul. Warszawskiej 28b.

Powyższe informacje były upublicznione na stronie internetowej Starostwa.

(akta kontroli str. 690-697)

2.1.10. Powiat nie analizował skali zainteresowania działalnością poszczególnych punktów celem dostosowania ich lokalizacji i harmonogramu pracy do rzeczywistych potrzeb, z uwagi na brak zgłaszanych sygnałów od mieszkańców.

(akta kontroli str. 690-697)

2.2. Realizacja umów.

2.2.1. We wszystkich czterech umowach⁴⁷ o powierzenie realizacji zadania publicznego w zakresie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ustalono, że:

- Powiat przekazał środki finansowe dla stowarzyszeń w wysokości 64 020 zł, w 12 równych transzach miesięcznych w wysokości 5 335 zł (w tym wynagrodzenie: 5 005 zł oraz zadanie z zakresu edukacji prawnej: 330 zł);
- stowarzyszenia składały miesięczne sprawozdania częściowe z wykonywania zadania publicznego, w terminie do dnia 10 dnia miesiąca do sekretariatu Powiatu. Przekazywanie środków przez Starostwo na kolejny miesiąc stowarzyszeniom było uzależnione od złożenia miesięcznych sprawozdań częściowych z wykonywania zadania publicznego, w terminie do dnia 10 dnia miesiąca do sekretariatu Powiatu;
- stowarzyszenia były zobowiązane wykorzystać środki finansowe dotacji do dnia 31 grudnia danego roku. Niewykorzystane dotacje za lata 2020-2022 zwrócono do dnia 15 stycznia na rachunek Powiatu. Następnie Starosta niewykorzystane środki zwracał do Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego.

(akta kontroli str. 728-749, 1004-1007)

2.2.2. W okresie objętym kontrolą nie było przypadków bezumownego świadczenia usług z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa i edukacji prawnej.

(akta kontroli str. 750-754)

2.2.3. W okresie objętym kontrolą usługi w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego świadczył aplikant adwokacki⁴⁸, zgodnie z zapisem § 4 pkt 3 umowy nr 269/2022 z dnia 28 grudnia 2022 r. dot. świadczenia nieodpłatnej porady prawnej na obszarze Powiatu.

(akta kontroli str. 409-414, 687-688)

2.3. Rozliczanie przekazanych dotacji i kontrola zadań.

2.3.1. Sprawozdania z wykonania zadania publicznego określonego w umowach z organizacjami pozarządowymi (tj. cztery objęte badaniem), podmioty te sporządziły – zgodnie z wymogiem określonym w § 9 ust. 2 i 3 ww. umów – według wzoru określonego w załączniku nr 5 do rozporządzenia w sprawie wzorów umów i sprawozdań. Sprawozdania zawierały elementy określone w art. 18 ust. 4 udpp, m.in. szczegółowy opis wykonania zadania, zestawienie wydatków poniesionych na jego wykonanie i informację o poniesionych nakładach z podziałem na wkład osobowy i rzeczowy.

Zgodnie z postanowieniami ww. umów z organizacjami pozarządowymi (§ 9 ust. 1), akceptacja sprawozdania i rozliczenie dotacji miała polegać na weryfikacji przez Zleceniodawcę założonych w ofercie rezultatów i działań Zleceniobiorcy.

Starosta wyjaśnił, że pracownik Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych weryfikował i akceptował składane przez organizacje pozarządowe sprawozdania. Rozliczenie dotacji (w tym rezultaty) weryfikowane było poprzez sprawdzenie sprawozdań oraz

⁴⁷ Umowa z dnia: 30 grudnia 2019 r. (aneks do umowy z dnia 30 stycznia 2020 i 1 czerwca 2020 r.), 15 grudnia 2020 r., 28 grudnia 2021 r., 28 grudnia 2022 r. (aneks do umowy z dnia 7 sierpnia 2023 r.).

⁴⁸ W dniu 12 czerwca 2023 r. nie udzielono żadnej porady prawnej.

kopii faktur (do wglądu) dostarczonych do Starostwa przez Zleceniobiorcę wraz ze składanym sprawozdaniem. Powiat nie żądał, aby Zleceniobiorca w wyznaczonym terminie przedstawił dodatkowe informacje, wyjaśnienia oraz dowody do złożonych sprawozdań końcowych.

Przy weryfikacji badanych sprawozdań zachowano ślad rewizyjny – do rozliczenia każdej udzielonej dotacji przyznanej na podstawie ww. umów sporządzono zestawienia w Excel, na podstawie którego możliwe było ustalenie kto i kiedy dokonał weryfikacji oraz jakie dokumenty sprawdzał.

(akta kontroli str. 729-754, 774, 852-858, 1004-1007)

2.3.2. W okresie objętym kontrolą w Starostwie nie było przypadków nieskładania lub nieterminowego składania sprawozdań z realizacji zadania z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa i edukacji prawnej.

(akta kontroli str. 729-761)

2.3.3. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki skutkujące koniecznością zwrotu części lub całości środków otrzymanych z dotacji.

(akta kontroli str. 728, 750-754)

2.3.4. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki niezakończenia sprawozdania z wykonania zadania z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa i edukacji prawnej.

(akta kontroli str. 750-754)

2.3.5-2.3.6. Według umowy⁴⁹ o powierzenie realizacji zadania publicznego, w zakresie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w § 7 uwzględniono zapis, że: „Zleceniodawca sprawuje kontrolę prawidłowości wykonywania zadania publicznego przez Zleceniobiorcę, w tym wydatkowania przekazanej dotacji oraz środków. Kontrola może być przeprowadzona w toku realizacji zadania publicznego oraz po jego zakończeniu do czasu ustania zobowiązania”.

W okresie objętym kontrolą nie przeprowadzono kontroli realizacji powierzonych zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej oraz wykonywania umów przez organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 11d ust. 2 pkt 3 lub 4 unpp, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 196-206, 288-298, 386-394, 490-499, 852-858)

2.3.7. Powiat corocznie zawierał z ROIRP porozumienia w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze Powiatu, określające w szczególności m.in.: liczbę radców prawnych, imiennego wskazania radców prawnych oraz ich zastępców, wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej zgodnie z wykazem planowanych dyżurów, zasady wynagradzania radców prawnych udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej.

W porozumieniach z ROIRP w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz w umowach z radcami prawnymi nie zawarto postanowień w zakresie kontroli wykonywania zobowiązań umownych. Weryfikację prawidłowości realizacji przez radców prawnych zobowiązań wynikających z ww. umów wobec Powiatu przeprowadzali pracownicy Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych m.in. poprzez bieżący wgląd do teleinformatycznego systemu do obsługi nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej (weryfikowano czas logowań adwokatów i radców prawnych oraz liczbę wypełnianych przez nich kart pomocy), a także weryfikację składanych przez radców prawnych oświadczeń o udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej.

---

⁴⁹ Umowa z dnia 30 grudnia 2019 r., 15 grudnia 2020 r., 28 grudnia 2021 r., nr 270/2022 z dnia 28 grudnia 2022 r.

W latach 2020-2023 nie było przypadków rozwiązania umów z radcami prawnymi, zawartymi w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

(akta kontroli str. 116-127, 216-226, 305-314, 405-414, 852-858)

2.3.8. W okresie objętym kontrolą nie było przypadków występowania zjawiska podwykonawstwa przy udzielaniu przez radców prawnych nieodpłatnej pomocy prawnej.

(akta kontroli str. 750-754)

2.4. Edukacja prawna.

2.4.1. Starosta nie zlecał zadań z zakresu edukacji prawnej podmiotom wskazanym w art. 15 ust. 1 unpp (innym niż wymienione w art. 11 ust. 7 ww. ustawy).

(akta kontroli str. 750-754)

2.4.2. Zadania z zakresu edukacji prawnej realizowane były przez organizacje pozarządowe⁵⁰, w ramach zawartych umów, w związku z § 2 ust. 10⁵¹, o powierzenie zadania publicznego. W okresie objętym kontrolą zrealizowano łącznie 55 zadań w formie wykładów/warsztatów, informatorów, poradników w wersji papierowej, internetowych serwisów edukacyjnych z zakresu edukacji prawnej, tj.:

- w 2020 r. – siedem zadań o tematyce roszczenia zobowiązania finansowego,
- 2021-2022 – 44 zadań (2021 r. - 18, 2022 r. – 26 zadań o tematyce: przestępstwa i wykroczenia, urzędy i sądy, dziedziczenie, świadczenie, zasiłki, własność rzeczy ruchomych,
- w 2023 r. – cztery zadania o tematyce: rodzina, zadłużenia i inne.

Powyższe zadania skierowane były do mieszkańców Powiatu Nowodworskiego, seniorów, młodzieży oraz uczniów Zespołu Szkół w Stegnie.

Organizacje pozarządowe zapewniały udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na podstawie umowy zawartej z Powiatem. W ramach umowy, organizacji pozarządowej powierzono jednocześnie zadania z zakresu edukacji prawnej, realizowane w związku z problemami zgłaszanymi w trakcie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w wymiarze co najmniej jednego zadania na rok na każdy punkt. W powyższych umowach Starosta nie określił preferowanych form realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej.

W okresie objętym kontrolą realizowano zadania z zakresu edukacji prawnej w formie: wykładów⁵², ulotek, informatorów⁵³, spotu edukacyjno-promocyjnego, e-poradnika w wersji elektronicznej⁵⁴, prezentacji multimedialnych⁵⁵, wizytówek, plakatów, komunikatów umieszczonych w Gazecie Batyckiej⁵⁶.

(akta kontroli str. 778-830, 832-843)

2.4.3. Inne zadania z zakresu edukacji prawnej były realizowane w szkołach przez pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Nowym Dworze Gdańskim,

⁵⁰ Stowarzyszenie Akcja Społeczna, Zaborskie Towarzystwo Naukowe.

⁵¹ Uregulowania zawarto w umowach o powierzenie realizacji zadania publicznego z organizacją pozarządową.

⁵² M.in.: „Postępowanie przed powiatowymi zespołami ds. orzekania o niepełnosprawności w celu uzyskania stopnia o niepełnosprawności”, „Zasady bezpieczeństwa finansowego dla seniorów, Nowe zasady upadłości konsumenckiej”, „Podstawowe zasady prawa spadkowego”.

⁵³ M.in.: „Zadbaj o swoje bezpieczeństwo w sieci”, „Prawa dziecka”, „Mediacje jako możliwości rozwiązywania sporu”.

⁵⁴ Zagadnienia takie jak: dziedziczenie i spadek, prawa dla kobiet, środowisko pracy

⁵⁵ Cyberprzemoc, praca nieletnich, zakupy przez Internet.

⁵⁶ Artykuły prawne: „Nękanie, kiedy staje się przestępstwem”, „Alimenty od małżonka”, „Mandat”.

w zakresie odpowiedzialności prawnej nieletnich oraz naruszenia zasad współżycia społecznego⁵⁷.

(akta kontroli str. 750-754, 778-830, 832-843)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 2020 r. Starosta, niezgodnie z § 9 ust.1 i 2 rozporządzenia w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej nie przekazywał w ogóle dziekanowi ROIRP oraz właściwej organizacji pozarządowej (zawartej w części B kart pomocy) ośmiu opinii osób uprawnionych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Starosta oraz Kierownik Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych wyjaśnili, że w 2020 r. nie przekazywano dziekanowi właściwej ROIRP oraz organizacji pozarządowej, zawartych w części B kart pomocy, opinii osób uprawnionych do udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym poradnictwie obywatelskim, z uwagi na przeoczenie. W okresie tym miały miejsce zmiany organizacyjne w Urzędzie związane z przekazaniem Wydziałowi Oświaty i Spraw Społecznych zadań w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Ponadto w dniu 20 listopada br. przedłożono wydruk z systemu, potwierdzający przesłanie do dziekana ROIRP oraz Prezesa Zarządu Stowarzyszenia za miesiąc październik 2023 r., opinii osób uprawnionych do udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym poradnictwie obywatelskim (zawarte w części B kart pomocy).

(akta kontroli str. 690-701, 844-850, 852-858, 905)

2. Starosta nie kontrolował wykonywania umów przez organizację pozarządową dotyczącą powierzonych zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej, co było niezgodne z art. 11 ust. 8 unpp oraz z § 7 umowy⁵⁸ zawartej z organizacją pozarządową dot. powierzenia realizacji zadania publicznego.

Starosta wyjaśnił, że nie przeprowadzono kontroli w powyższym zakresie, z uwagi na przeoczenie. Ponadto w dniu 16 listopada 2023 r. przedłożono protokół⁵⁹ z kontroli przeprowadzonej w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, prowadzonego przez Stowarzyszenie Akcja Społeczna w Stegnie. Zakres kontroli obejmował prawidłowość wykonywania umowy przez stowarzyszenie w zakresie realizacji zadania publicznego z uwzględnieniem m.in. poufności w związku z udzielaniem nieodpłatnej pomocy prawnej/nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 196-206, 288-298, 386-394, 490-499, 852-858, 897)

OCENA CZĄSTKOWA

Na terenie Powiatu utworzono wymaganą liczbę punktów z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej. Oba lokale⁶⁰ spełniały wymogi określone w obowiązujących przepisach unpp oraz w rozporządzeniu w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej, a ich wyposażenie umożliwiało udzielanie nieodpłatnej pomocy

⁵⁷ W roku szkolnym 2019/2020 przeprowadzono szkolenia: „Jak uwolnić się od napiętnowania w grupie klasowej - środki zaradcze dla ofiar i sprawców” – warsztaty dla uczniów kl. 8 (SP Mikoszewo), „Jak radzić sobie z dręczycielem” – warsztaty dla uczniów kl. 6 (w SP nr 1 Nowy Dwór Gd., SP Mikoszewo). W roku szkolnym 2021/2022 przeprowadzono szkolenia: „Jak radzić sobie z dręczycielem” – warsztaty dla uczniów kl. 6 (w SP nr 2 Nowy Dwór Gd., SP Tujsk), „Jak radzić sobie z przemocą rówieśniczą” – warsztaty dla uczniów kl. 5 (w SP nr 2 Nowy Dwór Gd.). W roku szkolnym 2022/2023 przeprowadzono szkolenia: „Jak radzić sobie z dręczycielem” – warsztaty dla uczniów kl. 6 (w SP nr 2 Nowy Dwór Gd.), „Jak pokonać agresora” – zajęcia edukacyjno-interwencyjne dla uczniów kl. 5 (w SP nr 1 Nowy Dwór Gd.).

⁵⁸ Umowa z dnia 30 grudnia 2019 r., 15 grudnia 2020 r., nr 270/2022 z dnia 28 grudnia 2022 r. zawarta ze Stowarzyszeniem Akcja Społeczna i 28 grudnia 2021 r. zawarta z Zaborskim Towarzystwem Naukowym.

⁵⁹ Nr OSS.53.2.2.2023.MB z dnia 14 listopada 2023 r.

⁶⁰ Tj.: w Nowym Dworze Gdańskim oraz w Stegnie.

prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zlokalizowano w miejscach umożliwiających mieszkańcom dostępność świadczonych usług. Starosta przekazywał co kwartał, za pośrednictwem Wojewody Pomorskiego, Ministrowi Sprawiedliwości, zbiorczą informację o wykonaniu zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej. Sporządzano również roczne zbiorcze informacje w zakresie powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego stowarzyszeniu oraz liczbę udzielonych porad prawnych.

Rozliczanie dotacji odbywało się zgodnie z zapisami zawartymi w umowach. W 2020 r. Starosta nie przekazywał dziekanom właściwej ROIRP oraz organizacji pozarządowej, zawartej w części B kart pomocy, opinii osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym poradnictwie obywatelskim, co było niezgodne z § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej.

W okresie objętym kontrolą nadzór Starosty nad realizacją zadań zleconych organizacjom pozarządowym był niepełny ze względu na nieprzeprowadzenie kontroli realizacji powierzonych zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej. Starosta podejmował działania edukacyjne w zakresie zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa, tj. realizował obowiązki dotyczące udostępniania informacji publicznej, przepisów prawnych oraz zapewniał poradnictwo prawne za pośrednictwem jednostek organizacyjnych Powiatu.

OBSZAR

3. Działania Powiatu w zakresie efektywnego udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i efektywnego świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

Opis stanu faktycznego

3.1. W latach 2020-2023 (do 30 czerwca) na terenie Powiatu udzielono łącznie 1 850 nieodpłatnych porad prawnych (2020 r. - 669, 2021 r. - 613, 2022 r. - 317, 2023 r. - 251), w tym 1 136 (61,4%) - w punkcie prowadzonym przez organizacje pozarządowe i 714 (38,6%) - w punkcie prowadzonym w ramach umowy z ROIRP.

Zakres przedmiotowy udzielonej pomocy obejmował:

- prawo rodzinne: łącznie 529 porad, tj. 28,6% (odpowiednio: 205, 196, 76 i 52);
- prawo pracy: łącznie 107 porad, tj. 5,8% (odpowiednio: 44, 31, 18, 14);
- sprawy z zakresu działalności gospodarczej: łącznie jedna porada w 2020 r.;
- prawo cywilne: łącznie 914 porad, tj. 49,4% (odpowiednio: 314, 312, 155, 133);
- prawo ubezpieczeń społecznych: łącznie 122 porad, tj. 6,6% (odpowiednio: 45, 43, 18, 16);
- prawo administracyjne z wyjątkiem prawa podatkowego łącznie 79 porad, tj. 4,3% (odpowiednio: 22, 20, 17, 20);
- prawo podatkowe: łącznie 30 porad, tj. 1,6% (odpowiednio: 12, sześć, dziewięć, trzy);
- prawo karne: łącznie 177 porad, tj. 9,6% (odpowiednio: 53, 61, 36, 27);
- inne: łącznie 14 porad, tj. 0,7% (odpowiednio: trzy, osiem, trzy).

Czas przeznaczony na udzielenie ww. pomocy wyniósł:

- do 15 minut, łącznie 14 porad, tj. 0,7% (2020 r. – trzy, 2022 r. - 11);
- powyżej 15 minut do 30 minut, łącznie 293 porad, tj. 15,8% (odpowiednio: 149, 100, 41, trzy);

- powyżej 30 minut do 45 minut, łącznie 996 porad, tj. 53,8% (odpowiednio: 388, 462, 71, 75);
- powyżej 45 minut do 60 minut, łącznie 505 porad, tj. 27,3% (odpowiednio: 118, 51, 173, 163);
- powyżej 1 godz. do 1 godz. 30 min., łącznie 40 porad, tj. 2,2% (2020 r. – dziewięć, 2022 r. – 21, 2023 r. - 10);
- powyżej 1 godz. 30 minut do 2 godz., łącznie dwie porady, tj. 0,1% (2020 r.).

Wiek osób korzystających z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wynosił:

- do 18 roku życia, łącznie jedna rada, tj. 0,1% (2023 r.);
- powyżej 18 do 25 lat, łącznie 94 porad, tj. 5,1% (odpowiednio: 42, 34, 2022-2023 - dziewięć);
- powyżej 25 do 35 lat, łącznie 322 porad, tj. 17,4% (odpowiednio: 123, 124, 38, 37);
- powyżej 35 do 45 lat, łącznie 545 porad, tj. 29,4% (odpowiednio: 203, 213, 68, 61);
- powyżej 45 do 55 lat, łącznie 357 porad, tj. 19,3% (odpowiednio: 116, 136, 58, 47);
- powyżej 55 do 60 lat, łącznie 169 porad, tj. 9,1% (odpowiednio: 62, 51, 35, 21);
- powyżej 60 do 65 lat, łącznie 131 porad, tj. 7,1% (odpowiednio: 50, 27, 29, 25);
- powyżej 65 do 75 lat, łącznie 178 porad, tj. 9,6% (odpowiednio: 52, 26, 64, 36);
- powyżej 75 do 85 lat, łącznie 35 porad, tj. 1,9% (2020 r. – 15, 2022 r. – 12, 2023 r. - osiem);
- powyżej 85 lat przypadkach, łącznie sześć porad, tj. 0,3% (2020 r. – dwie, 2022 r. – trzy, 2023 r. - jedna).

W okresie objętym kontrolą wskaźnik liczby porad na 1000 mieszkańców kształtował się w granicach od 7,4 do 18,8⁶¹. Średnia liczba porad na punkt dziennie wynosiła odpowiednio 1,3 porady, 1,2 porady, 0,6 porady, 1 rada (w tym średnia liczba porad przypadających na dany punkt dziennie wynosiła od 0,6 do 1,3 dziennie⁶²). Wskaźnik kosztu systemu w przeliczeniu na poradę kształtował się w wysokości od 196,23 zł do 416,26⁶³ zł.

(akta kontroli str. 831-843)

3.2. W latach 2020-2023 (I połowa) liczba zrealizowanych zadań z zakresu edukacji prawnej, według ich form, wynosiła:

- osiem w formie informatorów i poradników w wersji papierowej (2022-2023 – po cztery,
- 25 w formie warsztatów (2021 r. - 18, 2022 r. – siedem),
- osiem (w 2022 r.) w formie informatorów i poradników w wersji papierowej oraz w formie internetowych serwisów edukacyjnych,
- trzy w 2022 r. w formie publikacji w mediach,
- jedna w formie kampanii społecznej oraz 11 w innej formie – w 2022 r.

Tematyka zadań z zakresu edukacji prawnej obejmowała m.in.: przestępstwa i wykroczenia, rodzinę, dziedziczenie, własność rzeczy ruchomych, świadczenia i zasiłki, zatrudnienie, urzędy i sądy.

(akta kontroli str. 778, 832-843)

⁶¹ W 2020 r. – 18,8, 2021 r. – 17,8, 2022 r. – 9,3, 2023 r. – 7,4.

⁶² W tym średnia liczba porad na punkt obsługiwany przez adwokatów, radców prawnych wynosiła od 0,5 do 1 dziennie, średnia liczba porad na punkt obsługiwany przez organizacje pozarządowe wynosiła od 0,2 do 1,8 dziennie.

⁶³ W 2020 r. – 196,23 zł, 2021 r. – 215,15 zł, 2022 r. – 416,26, 2023 r. – 241,65 zł.

3.3. W okresie objętym kontrolą nie określono celów/mierników/wskaźników dla zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

Starosta wyjaśnił, że monitorowanie powyższych zadań odbywało się poprzez weryfikację sprawozdań z realizacji zadania publicznego, zbierania opinii od osób uprawnionych w zakresie korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, podczas rozmów telefonicznych oraz danych zawartych w systemie teleinformatycznym.

(akta kontroli str. 750-754)

3.4. Sprawozdania z realizacji zadania publicznego za lata 2020-2022 zawierały szczegółowy opis wykonania zadania publicznego, z uwzględnieniem zrealizowanych działań. Klientami punktu były osoby zarówno ze Stegny, Nowego Dworu Gdańskiego oraz z okolicznych miejscowości. W okresie wakacyjnym w punkcie w Stegnie obsługiwano również turystów z innych miast. Zrealizowano również plan szkoleń zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem.

Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w tym nieodpłatnej mediacji odbywało się według kolejności zgłoszeń, po umówieniu terminu wizyty. W latach 2020-2023 w ramach zawartej umowy z organizacjami pozarządowymi, powierzono również zadania z zakresu edukacji prawnej, realizowane w związku z problemami zgłaszanymi w trakcie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa, w wymiarze co najmniej jednego zadania na rok.

(akta kontroli str. 729-754)

3.5. Na podstawie oceny beneficjentów⁶⁴ wsparcia uzyskanego w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ustalono, że: w 2020 r. - osiem osób (1,2%) wypełniło część B karty pomocy, w 2022 r. – 22 osób (6,9%), w 2023 r. – 20 osób (7,9%). Natomiast w 2021 r. nie wypełniono żadnej karty pomocy. Beneficjenci pozytywnie ocenili punkty prowadzone przez radców prawnych oraz organizacje pozarządowe, w zakresie:

- życzliwego przyjęcia przez osobę udzielającą pomocy,
- zrozumiałego przedstawienia informacji,
- podjęcia dalszych kroków po uzyskaniu porady lub po przeprowadzonej mediacji,
- dogodnego położenia lokalu, w którym zorganizowany był punkt,
- czytelnego oznakowania punktu,
- terminowego przyjęcia na wizytę.

(akta kontroli str. 844-850)

3.6. W latach 2020-2023 opinie osób uprawnionych zawarte w kartach pomocy (w części B) były przedmiotem analiz dokonywanych przez pracownika merytorycznego (ds. społecznych). Raz w miesiącu wprowadzano do systemu teleinformatycznego⁶⁵ karty pomocy w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

Starosta wyjaśnił, że z uwagi na pozytywne opinie osób uprawnionych, nie było potrzeby podejmowania działań w przedmiotowej sprawie.

(akta kontroli str. 750-754, 844-850)

3.7. Starostwa wyjaśnił, że na terenie Powiatu powinien działać tylko jeden punkt nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, obsługiwany tylko przez organizację pozarządową. Bardzo korzystnym rozwiązaniem byłaby możliwość wprowadzania porad na odległość dla wszystkich bez dodatkowych

⁶⁴ Zawartej w karcie pomocy – część B.

⁶⁵ System obsługi nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego – elektroniczna ewidencja porad i sprawozdawczości NPP/NPO, zamieszczanie i sprawdzanie informacji o organizacjach pozarządowych i ich statusu na listach wojewódzkich w jednym miejscu oraz bieżący dostęp do niezbędnych informacji zarządczych.

wymagań w tym zakresie (tj. nie tylko dla osób ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, o których mowa w art. 8 ust.8, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście, oraz osoby doświadczające trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się). Może wówczas zwiększyłaby się ilość osób korzystających z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

(akta kontroli str. 852-858)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Starostwa w badanym obszarze. Przyjęty przez Powiat rezultat zadania, jakim było zapewnienie jego mieszkańcom dostępności do porad prawnych pięć dni w tygodniu przez co najmniej cztery godziny dziennie, został zrealizowany. Jednak, w ramach funkcjonującego systemu średnio udzielano jedną poradę na punkt dziennie w czasie do 1 h (27,3% wszystkich porad), co oznacza, że na 4 godzinny dziennie świadczenia pomocy w punkcie tylko 1 h była efektywnie wykorzystana. Realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej pozwoliła na osiągnięcie we wszystkich skontrolowanych latach efektów obejmujących wytworzenie i rozdystrybuowanie materiałów edukacyjnych zarówno w formie drukowanej, jak i elektronicznej. W Powiecie nie określono celów, mierników i wskaźników realizacji zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej. Przyjęty sposób monitorowania efektywności systemu sprowadzał się do analizy opinii przekazanych przez osoby, które skorzystały z porad.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o:

Wniosek

Podjęcie działań w celu przygotowania przez Zarząd Powiatu projektu uchwały Rady Powiatu w sprawie uchwalenia Roczno programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz publikacja treści w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 30 listopada 2023 r.

Kontroler
Joanna Szychalewska
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

.....
podpis